

Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet
Hvidvasksekretariatet
Kampmannsgade 1
1604 København V

KRONPRINSESSEGADE 28
1306 KØBENHAVN K
TLF. 33 96 97 98
FAX 33 36 97 50

DATO: 21. november 2013
SAGSNR.: 2013 - 3536
ID NR.: 263817

saoek@ankl.dk

Høring - om udkast til vurdering af risikoområde i relation til hvidvask af udbytte fra kriminalitet (advokat- og revisorvirksomhed)

Ved e-mail af 05-11-2013 har Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet anmodet om Advokatrådets bemærkninger til ovennævnte.

Indledningsvist skal Advokatrådet bemærke, at SØIK har lagt FATFs rapport fra juni 2013 til grund for det fremsendte udkast til risikovurdering. Dette er omtalt nærmere på s. 7 i nærværende høringssvar. Advokatrådet skal ligeledes bemærke, at nærværende høringssvar alene forholder sig til de dele af risikovurderingen, der vedrører advokater.

Advokatrådet har herefter følgende konkrete bemærkninger til det fremsendte:

Ad) Samlet vurdering

Følgende fremgår på s. 1, afsnit 2: *"En del af de legitime tjenesteydelser, som advokater og revisorer tilbyder, er attraktive for kriminelle aktører, fordi de kan give deres aktiviteter et respektabelt skær."*

Advokatrådet finder, at denne påstand ikke er dokumenteret og bør udgå.

Følgende fremgår af s. 1, afsnit 3: *"Opdagelsesrisikoen ved misbrug af professionelle aktører afhænger af advokat- og revisorvirksomhedernes opmærksomhed på mistænkelige transaktioner og kundeidentificering. Navnlig mindre advokat- og revisorvirksomheder vurderes at være sårbare over for misbrug, da deres ressourcer til at håndtere hvidvaskforpligtelser er begrænset."*

Advokatrådet finder det tvivlsomt, om dette postulat er korrekt. Advokatrådet finder, at det grundlæggende set handler om, hvorvidt den enkelte advokat kender sin klient. I den sammenhæng bemærker Advokatrådet, at små advokatvirksomheder ofte kender deres klienter lige så godt som de store advokatvirksomheder.

Ad) Scope Note og Risikoanalyse

Det kan udledes af afsnittene Scope Note og Risikoanalyse (s. 2), at *omfanget* af hvidvaskrisikoen i forbindelse med advokat- og revisorvirksomhed vurderes at være lav i de tilfælde, hvor revisorer og advokater uvidende bruges (eller bliver forsøgt brugt) til at facilitere og understøtte hvidvaskaktiviteter (*type 1*).

Advokatrådet er enig i denne vurdering af hvidvaskrisikoen, idet danske advokater generelt set ikke ufrivilligt ses at blive misbrugt. Advokatrådet finder dog, at det er sandsynligt, at et vist antal advokater henhører under type 2 og type 3.

Følgende fremgår på s. 2, bullit 2: *"I et enkelt tilfælde har en klient anmodet sin advokat om at få hjælp til at få et beslaglagt beløb tilbage. Beløbet skulle overføres til tredjepart, da klienten skyldte det offentlige penge."*

Det er Advokatrådets vurdering, at der er tale om et helt atypisk tilfælde.

Det kan udledes af afsnittene Scope Note og Risikoanalyse (s. 2-3), at *omfanget* af hvidvaskrisikoen i forbindelse med advokat- og revisorvirksomhed vurderes at være lav i de tilfælde, hvor revisorer og advokater bevidst lukker øjnene for ulovlige aktiviteter (*type 2*), og hvor advokater og revisorer understøtter, vejleder og har faktisk kendskab til den kriminalitet, de er involveret i (*type 3*).

Advokatrådet er enig i denne vurdering af hvidvaskrisikoen.

Følgende fremgår på s. 3, bullit 6: *"Advokatsamfundet oplyser, at deres opfattelse er, at der kun er få uhæderlige aktører i branchen. Denne vurdering baseres blandt andet på, at langt hovedparten af landets advokatvirksomheder er medspillere i forbindelse med hvidvasktilsyn. Samme opfattelse har Erhvervsstyrelsen (revisortilsynet) for så vidt angår revisorer."*

Advokatrådet er generelt enig i, at der kun er få uhæderlige aktører i branchen. Advokatrådet finder dog, at argumentet herfor snarere er, at det for advokater er vigtigt at påpege, at de som hovedregel virker på den rigtige side af loven.

Følgende fremgår på s. 3, sidste afsnit: *"Hvidvasksekretariatet modtager i sagens natur ikke underretninger fra advokater og revisorer, der selv er involveret i kriminalitet. Alternative kilder (herunder andre underretninger) indikerer, at når advokater og revisorer er involveret i kriminalitet, drejer det sig ofte om skatte- og momsrig. [...]"*

Det er Advokatrådets opfattelse, at der ikke er belæg for at antage, at advokater kun medvirker i type 3 tilfælde ved skat og momsunddragelser. De få advokater, der virker inden for type 3 tilfældene, bistår givetvist også med andre forhold.

Følgende fremgår på s. 4, afsnit 1: "[...] Set i sammenhæng med Advokatsamfundet og Revisortilsynets indtryk af, at der kun forekommer få uhæderlige aktører i deres respektive brancher, vurderes omfanget med en vis usikkerhed som lavt."

Advokatrådet er meget enig i denne vurdering.

Følgende fremgår på s. 4, 3. Tilgængelighed [LAV til MIDDEL], herunder afsnit 1: "Det kræver det ikke i sig selv kræver særlig planlægning, viden eller teknisk ekspertise at benytte en advokat eller revisor til hvidvaskaktiviteter. Tværtimod vil en række advokater eller revisorer være i stand til at vejlede og hjælpe med hvidvaskprocessen, hvorfor kundens viden om de tekniske og juridiske aspekter netop ikke behøver at være stor."

Advokatrådet er umiddelbart ikke enig i denne vurdering. Advokatrådet finder, at advokater generelt, lever af at stille mange spørgsmål. Klienten skal være ualmindelig snarrådig, hvis advokaten ikke opdager hvidvaskaktiviteten.

Følgende fremgår på s. 4 afsnit 4: "Advokater og revisorer er let tilgængelige i Danmark (det kræver få søgninger på nettet at finde en advokat eller revisor). Det vurderes imidlertid at kræve en vis ekspertise at misbruge en advokat eller revisor, da denne typisk har specialiseret viden om sit område, og derfor vil være udfordrende at udnytte (type 1). Det vurderes samtidig, at adgangen til advokater og revisorer, der er villig til at deltage aktivt i ulovligheder, er begrænset, da der dels (antageligt) kun er få advokater og revisorer, der er villig til at medvirke til kriminalitet og dels kan det kræve kendskab til personer i kriminelle miljøer, der kan pege på relevante aktører."

Det er Advokatrådets opfattelse, at konklusionen i dette afsnit ikke hænger sammen med konklusionen i afsnit 1, jf. ovenfor.

Følgende fremgår af s. 4, afsnit 4, den sidste sætning: "På den baggrund vurderes tilgængeligheden at være moderat til svær."

Advokatrådet mener snarere, at tilgængeligheden må vurderes at være svær.

Følgende fremgår på s. 4, 4. Attraktivitet [MIDDEL til HØJ], herunder afsnit 3: "Kriminelle aktører kan udnytte den tillid, der omkring advokat- og revisorerhvervet, til at gennemføre handlinger, som ellers ikke eller kun vanskeligt ville være blevet gennemført, ved at få advokater og revisorer til at udføre handlinger på deres vegne. Det kan fx være gennemførelse af en finansiel transaktion, der eller ville blive standset eller købt af en ejendom, der eller ville blive afvist."

Det er Advokatrådets opfattelse, at denne konklusion er forkert. Hverken køb, belåning etc. af fx fast ejendom kræver efter Advokatrådets opfattelse en advokats bistand, idet disse handlinger kan foretages af alle, herunder fx ejendomsmæglere, juridiske konsulenter m.v. Hvis en kriminel person således er udspekuleret, vil

vedkommende netop ikke anvende en advokat eller revisor, men derimod en af de rådgivere, som hører til i det principielt uregulerede område uden for de regulerede brancher.

Følgende fremgår på s. 5, øverst: *"Tavshedspligten som gælder for advokater kan muligvis blive opfattet, som en form for beskyttelse, der vil forsinke, forhindre eller bremse en eventuel efterforskning. Omvendt kan professionelle aktører have et incitament til at samarbejde med myndighederne, hvis hans / hendes involvering i ulovlige aktiviteter opdages, for at undgå skade af omdømme, tab af licens (levebrød) og strafansvar."*

Det er Advokatrådets opfattelse, at denne tilgang ikke er korrekt. Det er Advokatrådets opfattelse, at advokater overholder lovgivningen på området, og at der ikke samarbejdes med myndighederne, fordi hensynet til klienten går forud, og at advokater virker for ret og modvirker uret. Det er Advokatrådets opfattelse, at det må antages, at advokater som alt overvejende hovedregel ikke påtager sig opgaver, hvis formål er at krænke lovgivningen.

Følgende fremgår på s. 5, afsnit 2: *"Det vurderes umiddelbart at være særdeles attraktivt for organiserede kriminelle aktører at få vejledning og bistand fra professionelle aktører i forbindelse med hvidvask af større beløb. Det vurderes dog også, at attraktiviteten begrænses en smule af, at professionelle aktører kan have et incitament til at samarbejde med myndighederne, hvis hans / hendes involvering i ulovlige aktiviteter opdages for herved at undgå skade af omdømme, tab af licens (levebrød) og strafansvar. På den baggrund vurderes attraktiviteten som middel til høj."*

Advokatrådet skal bemærke, at hovedparten af advokaterne ikke kan antages at spekulere i opdagelsesrisikoen. I givet fald skal de kategoriseres som type 3 tilfælde, eller i bedste fald type 2 tilfælde.

Følgende fremgår på s. 5, 5. Opdagelsesrisiko [MIDDEL], herunder afsnit 1: *"Hvidvasksekretariatet modtager generelt ganske få underretninger fra advokater og revisorer. [...]"*

Det er hertil Advokatrådet opfattelse, at det for advokaternes vedkommende i vidt omfang sandsynligvis skyldes, at advokaterne kender deres klienter og formålet med rådgivningen, ligesom advokatydelser sjældent indebærer transaktioner.

Følgende fremgår på s. 5, herunder afsnit 2, sidste sætning: *"Mange advokater vil ligeledes nøjes med at afvise en mistænkelig kunde i døren uden at underrette myndighederne om de mistænkelige forhold."*

Det er Advokatrådets opfattelse, at der efter direktivet næppe er underretningspligt, hvis advokatens afvisning af klienten sker inden rådgivningen påbegyndes. Hertil

kommer, at det må antages, at de fleste advokater forsøger at rådgive deres klienter til netop ikke at overtræde lovgivningen og begå strafbare forhold.

Følgende fremgår på s. 5, herunder afsnit 3: *”Advokatsamfundet oplyser, at hos store advokatvirksomheder er der typisk en fuldmægtig, der har som ansvarsområde at sørge for, at advokatvirksomheden lever op til hvidvasklovens forpligtelser.”*

Advokatrådet ønsker at bemærke, at forpligtelserne i hvidvaskloven gælder den enkelte advokat i virksomheden. Det bemærkes, at det ofte kan overlades til en yngre medarbejder at sørge for indsamling af oplysninger (identifikationen), men at viden om transaktionen og formålet med rådgivningen i første række ligger hos den ansvarlige advokat.

Følgende fremgår endvidere på s. 5, herunder samme afsnit 3: *”Risikoen for uforvarende at blive misbrugt til hvidvask af udbytte (fordi man ikke er opmærksom på faresignalerne) er af samme årsag størst hos små advokatvirksomheder, hvor ressourcerne til at håndtere hvidvaskforpligtelserne er begrænset.”*

Advokatrådet finder ikke, at der er tilstrækkeligt belæg for denne vurdering. Advokatrådet finder snarere, at det må antages, at den mindre advokatvirksomhed kender sine klienter og deres behov og dermed formålet med rådgivningen mindst lige så godt som de store advokatvirksomheder. Det der derimod kan være vanskeligt for de små advokatvirksomheder er alle de utallige administrative byrder som hvidvasklovgivningen pålægger advokaterne til dokumentation af deres undersøgelser, undervisning m.v.

Følgende fremgår på s. 5, herunder afsnit 5: *”Det vurderes på baggrund af ovenstående, at opdagelsesrisikoen for personer, der forsøger at udnytte professionelle aktører er sandsynlig til begrænset, mens opdagelsesrisikoen for professionelle aktører, der aktivt involverer sig i ulovlige aktiviteter er manglende til begrænset.”*

På baggrund af ovenstående er det Advokatrådets opfattelse, at det samlet set skal vurderes som sandsynligt.

Det kan udledes af selve overskriften 6. Sandsynlighed for at blive retsforfulgt og dømt på s. 5, at sandsynligheden for at blive retsforfulgt og dømt vurderes som middel.

Advokatrådet finder, at sandsynligheden for retsforfølgelse og at blive dømt bør vurderes til høj, idet dels ved Advokatsamfundets tilsyn, dels involveringen af andre rådgivningsgrupper, herunder banker, revisorer, ejendomsmæglere etc., medfører en høj grad af sandsynlighed for retsforfølgelse og at blive dømt.

Følgende fremgår på s. 5, sidste afsnit: *”FATF fremhæver, at bevisindsamling (fx beslaglæggelse af dokumenter og aflytning) kan være besværlig og tidskrævende*

over for advokater, grundet det særlige (fortrolige) forhold de skal kunne have til deres klienter.”

Advokatrådet finder, at denne bemærkning skal ses i sammenhæng med det forhold, at borgernes retssikkerhed tilsikrer, at advokater ikke udleverer oplysninger til myndigheder om deres klienter medmindre der gælder helt særlige omstændigheder.

Følgende fremgår på s. 6, øverst: *”Professionelle aktører kan være gode vidner grundet deres kendskab til lovgivning og krav til bevisførelse (dokumentation mv.). I det tilfælde deres involvering i ulovlige aktiviteter opdages, kan de desuden have et stærkt incitament til at samarbejde med myndighederne, for at undgå at skade af omdømme, tab af licens (levebrød) og strafansvar.”*

Advokatrådet ønsker hertil at bemærke, at retsplejeloven sætter rammerne for advokaters vidnepligt.

Følgende fremgår på s. 6, afsnit 2: *”Udfordringerne ved at indsamle beviser mod professionelle aktører, navnlig advokater, mindsker sandsynligheden for at blive dømt. Omvendt kan en øget samarbejdsvillighed på grund af frygt for at skade omdømme og tabe licens (levebrød) øge sandsynligheden for, at de involverede parter bliver dømt. På den baggrund vurderes sandsynligheden for at blive retsforfulgt og dømt som middel.”*

Det er Advokatrådets opfattelse, at denne vurdering ikke er dokumenteret og i øvrigt at den ikke er korrekt.

Følgende fremgår på s. 6, 8. Konsekvens for samfundet som helhed, herunder afsnit 1: *”Professionelle aktører kan ved at tilbyde deres ekspertise til organiserede kriminelle netværk og andre aktører med svig for øje bidrage betragteligt til at opsætte strukturer og barrierer, der gør det vanskeligt for myndighederne at opdage og forfølge navnlig den økonomiske del af organiseret kriminalitet.”*

Advokatrådet bemærker hertil, at de strukturer, som opsættes ofte ikke har til formål alene at skade samfundet, men måske oftere kreditorer, tidligere samarbejdspartnere og ægtefæller.

Følgende fremgår på s. 6, sidste afsnit: *”Offentlig omtale af professionelle aktørers involvering i kriminalitet kan svække offentlighedens tillid til advokat- og revisorfunktionen. I og med begge funktioner står centralt i erhvervslivet, kan et tillidsknæk i værste fald have en afsmittende effekt i forhold til den generelle tillid til erhvervslivets redelighed.”*

Advokatrådet er meget enig i denne betragtning.

Følgende fremgår på s. 7, bullit 3: *”Ved at kanalisere udbytte fra strafbare forhold gennem en klient- og eller virksomhedskonto kan ulovlige midler få et dække af at være udbetalinger fra en respektabel aktør.”*

Advokatrådet ønsker hertil at bemærke, at anvendelsen af klientkonti er omfattet af et strengt regelsæt samt et tilsyn, der har fungeret godt igennem mange år.

Der henvises slutteligt til FATF (2013) ML an TF Vulnerabilities Legal Professionals, se s. 7 (Referencer).

Advokatrådet ønsker i den sammenhæng særligt at bemærke, at rapporten blev afleveret i juni 2013 og at rapporten afstedkom flere henvendelser fra IBA, CCBE, ABA og Japan, eftersom advokatbranchen fandt, at konklusionerne ikke var fyldestgørende og korrekte. Formålet med FATFs rapport var at søge at påpege området, hvor advokater var særligt udsatte for at blive misbrugt af kriminelle i henseende til hvidvask. Formålet med rapporten lykkedes dermed ikke, idet hovedparten af de eksempler som fremdrages i rapporten er tilfælde, hvor advokaterne bevidst har medvirket til hvidvask og dermed selv er kriminelle.

Advokatrådet bemærker endelig, at Appendiks A. Skabelon til vurdering af hvidvaskkanal (risikomatrix) efter Advokatrådets opfattelse ikke ses at forholde sig til danske forhold.

Med venlig hilsen

Torben Jensen